

7. Fremtidens åbne aktivitetscentre i Tønder Kommune

27.35.08-P20-1-26

BESLUTNINGSTEMA

Sundhedsudvalget skal i denne sag godkende kommissoriet for udviklingsproces for aktivitetscentrene i Tønder Kommune.

HISTORIK

I 2009 godkendte Sundhedsudvalget en harmonisering af Bredebro Aktivcenter, Aktivitetshuset SEA i Skærbæk, Center Royal i Løgumkloster og Æ Træpunkt i Toftlund. Senior Center Tønder blev holdt ude af harmoniseringen, da centret også havde visiterede brugere. Der blev udarbejdet samarbejdsaftaler, som stadig er gældende.

I 2024 gennemføre Sundhedsudvalget en besøgstur til kommunens fem aktivitetscentre. I juni evaluerede udvalget besøgene i forhold til indtryk fra turen. I august 2024 havde udvalget en temadrøftelse om en vision for aktivitetscentrene, og det blev besluttet, at forvaltningen skulle arbejde videre med visionen i 2025.

SAGSFREMSTILLING

I løbet af 2025 har forvaltningen haft en dialog med aktivitetscentrenes centerråd/bestyrelser, som er resulteret i et kommissorium for en udviklingsproces frem mod sommeren 2027 (se bilag).

Centerrådene står for at arrangere aktiviteter, bortset fra på Æ Træpunkt i Toftlund, hvor de står for at vedligeholde bygningen, som de selv ejer.

Aktivitetscentrene har i mange år haft et fast antal brugere og frivillige, men har i de senere år noteret en svigtende tilstrømning af nye brugere til trods for et stigende antal af ældre i kommunen. De nye generationer af seniorer og ældre har andre ønsker og behov end tidligere. Det betyder, at aktivitetscentrene må følge med udviklingen og tilpasse sig forandringen i de ældres behov, hvis de fortsat vil opretholde borgernes interesse og øge tilstrømningen af nye brugere og frivillige.

Centralt i udviklingsprocessen er nedsættelse af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra de relevante forvaltninger, 60+ Seniorrådet, områdets væsentligste civilsamfundsaktører og aktivitetscentrene. I løbet af processen skal arbejdsgruppen sætte sig ind i målgruppens vilkår og ønsker i forhold til aktiviteter, kvalitet, service, faciliteter og åbningstider mv. Derfor skal en behovs- og målgruppeundersøgelse kombineres med besøgsture for at tilvejebringe den relevante viden og erfaring.

Målgruppen vil være borgere på 70+, og det vil være en central del af processen at danne et overblik over, hvilke aktiviteter der i det hele taget findes for målgruppen, og hvilke snitflader der er mellem disse tilbud.

Baggrunden for Tønder Kommunes støtte til aktivitetscentrene findes i § 79 i serviceloven. I juli 2025 kom den nye ældrelov, og det bør i denne sammenhæng også undersøges, om ældrelovens

bestemmelser får betydning for aktivitetscentrene.

Det er arbejdsgruppens opgave, at udarbejde en afsluttende rapport med analyser, konklusioner og anbefalinger til fremtidens åbne aktivitetscentre samt præsentationsmateriale til politisk behandling.

ØKONOMI

Der er afsat et budget på 281.300 kr. til fordeling af aktivitetscentrenes grundtilskud (bevilges til de enkelte aktivitetscentre administrativt i Sundhed, Kultur & Frivillighed jævnfør de gældende samarbejdsaftaler).

Derudover er der afsat budget under Sundhedsudvalget til drift og vedligehold for Center Royal i Løgumkloster, Bredebro Aktivcenter og Seniorcenter Tønder.

Øvrig indvendig og udvendig vedligehold foretages af Tønder Kommunes Ejendomsservice.

LOVGRUNDLAG

Lov om Social Service og Ældreloven.

INDSTILLING

Vicekommunaldirektøren indstiller,

at Sundhedsudvalget drøfter det fremlagte kommissorium, og

at Sundhedsudvalget godkender, at Sundhed, Kultur og Frivillighed etablerer en arbejdsgruppe, der gennemfører kommissoriets arbejdsopgaver og formål, og

at sagen sendes videre til orientering i 60+ Seniorrådet.

BESLUTNING

Indstillingen godkendt.

BILAG

- [Kommissorium for fremtidens åbne aktivitetscentre](#)
- [Bilag 1 Overblik aktivitetscentre](#)

Kommissorium for fremtidens åbne aktivitetscentre i Tønder Kommune

Baggrund

Tønder Kommune har fem frivilligt drevne aktivitetscentre placeret i kommunens største byer Tønder, Løgumkloster, Toftlund, Skærbæk og Bredebro.

Aktivitetscentrene drives af lokale frivillige centerråd i samarbejde med Tønder Kommune jævnfør § 79 i serviceloven, og er tilbud til kommunens pensionister, førtidspensionister, efterlønsmodtagere og borgere, der står uden for arbejdsmarkedet, som ønsker at deltage i meningsfulde fællesskaber og aktiviteter sammen med andre mennesker.

Tønder Kommune understøtter ifølge de gældende samarbejdsaftaler centrene med lokaler, drifts- og aktivitetstilskud. Afdelingen for Kultur- og Frivillighed har løbende kontakt med centerrådene og inviterer årligt til fælles dialogmøde.

Ifølge kommunens nuværende samarbejdsaftaler med aktivitetscentrene er det overordnede formål; *forebyggelse og sundhedsfremme for brugerne. Tilbuddene skal have et aktiverende og forebyggende sigte og skal bidrage til at sikre brugernes helbredstilstand og generelle trivsel i øvrigt.*

Der skal være tale om aktivitetsprægede tilbud, hvor formålet er at bidrage til trivsel og livskvalitet hos brugerne både gennem motion, fysisk aktivitet og samvær. Der lægges vægt på fortløbende aktiviteter frem for enkeltarrangementer.

Som eksempler på generelle aktiverende og forebyggende tilbud kan nævnes aktiviteter i form af klubarbejde, undervisning, foredrag, studiekredsarbejde og ældredræt.

Aktivitetscentrenes aktuelle tilbud varierer fra sted til sted, og er tilpasset de øvrige aktiviteter, der foregår i de enkelte byer. Aktiviteterne foregår fortrinsvis i dagtimerne. Se bilag 1.

Aktivitetscentrene har haft en forholdsvis fast deltagerkreds, men har gennem en årrække fået sværere ved at tiltrække nye deltagere blandt de yngre seniorer/ældre. Årsagerne kan være mange, men det er en realitet, at ældrelivet er i forandring bl.a. i forhold til sundhed, livsstil, ressourcer og forhøjet pensionsalder samtidig med, at antallet af ældre borgere øges.

Mål og formål

Generelle forandringer af danskernes seniorliv har betydning i forhold de ønsker og behov seniorer og ældre har til fritidslivet. Det betyder, at der skal ske en udvikling og nytænkning af aktivitetscentrene, hvis de fortsat skal være relevante for de ældre borgere i Tønder Kommune. For at imødekomme de fremtidige forventninger til centrene, bør det undersøges, hvilke ønsker og forventninger nuværende seniorer og ældre har til aktivitetscentrenes aktiviteter, tilbud, service og faciliteter. Endvidere skal det undersøges, hvordan aktivitetscentrenes spiller sammen med tilgrænsende tilbud.

Samtidig er der ledig kapacitet i aktivitetscentrenes lokaler om aftenen og i weekenderne. Derfor er der et potentiale for en udvidet udnyttelse af centrenes faciliteter. Det kunne være aktiviteter for andre målgrupper, hvilket vil kunne udvikles i samskabelse med lokalområdets borgere og foreninger.

Endelig har den økonomiske støtte fra Tønder Kommune hidtil haft hjemmel i serviceloven § 79. Pr. 1. juli 2025 trådte den nye ældrelov i kraft med nye bestemmelser i § 6 og § 7 om samarbejde mellem kommune og civilsamfund på ældreområdet. Derfor skal det afklares, hvilke konsekvenser og muligheder den nye lovgivning medfører i forhold til centrenes målgrupper og drift.

Leverancer

Kommissoriets leverancer skal styrke aktivitetscentrenes udvikling, så centrene kan understøtte et aktivt senior- og ældreliv samt er relevante i lokalområdets udvikling.

1. Kortlægning af eksisterende tilbud og rammer.
 - Overblik over aktuelle aktiviteter, faciliteter, åbningstider, økonomi og antal frivillige og brugere.
 - Overblik over tilgrænsende og lignende tilbud fx senioridræt, aktivitetskoordinatorernes aktiviteter.
 - Beskrivelse af centerrådets nuværende roller, opgaver og ansvar.
 - Identifikation af styrker, svagheder og udviklingspotentialer.
 - Lovgivning herunder ældrelovens bestemmelser og § 79 i serviceloven.
2. Behovs- og målgruppeanalyse.
 - Spørgeskemaundersøgelse 70+åriges behov, ønsker og barrierer.
 - Fokusgruppeinterview af nuværende brugeres og ikke-brugeres behov, ønsker og barrierer.
3. Data- og indsatsanalyse
 - Gennemgang af demografi og forventede befolkningsændringer i Tønder Kommune.
 - Kortlægning af nuværende og fremtidige målgrupper (social- og uddannelsesmæssig baggrund)
4. Workshopforløb og samskabelsesprocesser
 - Afholdelse af temamøde/workshops med borgere, brugere, frivillige og relevante medarbejdere.
 - Dokumentation af input, idéer og fælles prioriteringer.
 - Besøg hos aktivitetscentre i andre kommuner (best practice).
5. Udvikling af fremtidigt koncept for aktivitetscentrene.
 - Beskrivelse af vision, mission og værdier.
 - Forslag til nyt aktivitetskoncept fx
 - Temabaserede aktiviteter
 - Samarbejde med foreninger
 - Sundhedsfremmende indsatser
 - Forslag til bedre udnyttelse af de tilgængelige lokaler og faciliteter.
6. Organisering og samarbejdsmodel.
 - Gennemgang af fremtidige muligheder for drift, ledelse og organisering.
 - Centerrådenes roller og ansvar samt bidrag fra brugere, frivillige, kommune og eksterne partnere.
7. Økonomioversigt.
 - Estimering af udgifter.
 - Overblik over ressourcer, faciliteter og kapacitetsbehov.
 - Mulige finansieringskilder (kommunale midler, indtægter, fonde)

8. Fremtidsscenarier og implementeringsplan
 - Plan for implementering af fremtidens aktivitetscentre
9. Afsluttende rapport og præsentation.
 - Skabelon til nye samarbejdsaftaler.
 - Implementeringsplan.
 - Samlet rapport med analyser, konklusioner og anbefalinger.
 - Visuelt præsentationsmateriale til politisk behandling.

Interessenter (primære og sekundære)

- Sundhedsudvalget
- 60+ Seniorrådet
- Pleje & Omsorg
- Sundhed, Kultur & Frivillighed
- Centerrådene
- Pensionistforeninger
- Brugere og frivillige
- Lokalråd

Arbejdsgruppe

Sundhed, Kultur & Frivillighed etablerer en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra:

- 60+ Seniorrådet
- Danske seniorer
- Ældre Sagen
- DGI's senioridrætskonsulent
- Aktivitetscentre (En repræsentant fra hvert af de fem centre)
- Pleje og Omsorg
- Sundhedsafdelingen
- Kultur & Frivillighed

Inspirationskilder

- Aktivitetscentre i andre kommuner
- Pleje og Omsorgs rapport om Ældrevenlige byer
- Evt. inddragelse af landsundersøgelser

Succeskriterier

- En afdækning af målgruppens behov
- En model for en fremtidig organisering af aktivitetscentre

Fase- og tidsplan

Faser	Politisk proces	Faglig proces	Tidsplan
		Repræsentanter fra hvert center orienteres om den kommende proces.	15. december 2025
		Færdiggøre kommissorie og udarbejde sagsfremstilling.	December-februar 2026
Fase 1	Sundhedsudvalget får sagen til godkendelse		2. marts 2026
Fase 2		Etablering af arbejdsgruppe og opstartsmøde. Opstart kortlægning af eksisterende tilbud og rammer.	Marts 2026
Fase 3		Kickoff for processen. Centerråd og alle potentielle interessenter inviteres.	April 2026
Fase 4		Arbejdsgruppens studietur til aktivitetscentre i andre kommuner (bus, forplejning).	2. kv. 2026
Fase 5		Spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview 70+årige. Udarbejdelse af spørgeskema i juni og gennemførelse i september. Analyse af undersøgelsens resultater og udarbejdelse af rapport.	3. kv. 2026
Fase 6		<u>Workshop</u> 1. Præsentation af spørgeskemaundersøgelsens data og konklusioner. 2. Målgruppe. 3. Aktiviteter. 4. Organisering.	4. kv. 2026
Fase 7	Sundhedsudvalget Orienteres.	Udvalget orienteres om status på arbejdsgruppens arbejde og undersøgelsesresultater.	4. kv. 2026
Fase 8		Arbejdsgruppen præsenteres for 1. udkast til skabelon til samarbejdsaftale og implementeringsplan. Drøftes i centerrådene.	1. kv. 2027
Fase 9		Afsluttende rapport udarbejdes med oplæg til fremtidige aktiviteter og organisering.	1. kv. 2027
Fase 10	Sundhedsudvalget beslutter det videre forløb.	Sundhedsudvalget præsenteres for den afsluttende rapport.	2. kv. 2027
Fase 11		Implementeringsplan iværksættes.	2. kv. 2027

Kommunikation

- Arbejdsgruppen sikrer en åben og regelmæssig kommunikation internt og eksternt. Beslutninger og aftaler dokumenteres i mødereferater og arbejdsdokumenter, som gemmes i SBSYS.

- Relevante interessenter orienteres efter behov gennem nyhedsbreve eller orienteringsmøder. Formålet er at sikre transparens, skabe opbakning og forhindre misforståelser.